

Työ- ja elinkeinoministeriö  
PL 32, 00023  
VALTIONEUVOSTO

27.11.2024

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/34466/2023

## LAUSUNTO

### Itäisen Suomen tuulivoimarakentaminen

#### Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriö ja puolustusministeriö julkaisivat kesäkuussa työryhmän loppuraportin itäisen Suomen tuulivoimarakentamisesta. Työryhmän tarkoituksena oli selvittää keinoja aluevalvonnan ja tuulivoimarakentamisen yhteensovittamiseksi.

Yhtenä ratkaisuna raportissa esitettiin kompensatioaluemallia. Kompensatioalue edellyttäisi riittävän tarkkaa sijainti- ja kototietoa alueelle rakennettavista tuulivoimaloista sekä sitoutumista ratkaisun rahoittamiseen. Kompensatioalueen perustaminen edellyttäisi valtion siltarahoitusta sekä riittävän varmuuden siitä, että kerättävät kompensatiomaksut kattaisivat Puolustusvoimille syntyvät ylimääräiset kustannukset halutussa määrin. Kompensatioalue tulisi lisäksi valita niin, että tuulivoimainvestoinnit olisivat mahdollisia myös muiden rakentamista ohjaavien tekijöiden osalta.

Kompensaatoratkaisun lisäksi raportissa käsiteltiin muun muassa aluevalvonnan teknisiä ratkaisuja, tuulivoimarakentamisen koordinaation lisäämistä sekä Puolustusvoimien lausuntomenettelyn kehittämistä.

#### Tavoitteet

Kuulemisen tavoitteena on selvittää raportissa esitettyjen vaihtoehtojen toteutettavuutta keskittyen erityisesti kompensaaoratkaisuun. Lisäksi lausunnonantajat voivat esittää yleisiä näkemyksiä raportin sisällöstä ja johtopäätöksistä mukaan lukien toiveet koordinaation lisäämisestä.

Kompensatioalueen muodostamisen edellytyksenä on tarkempi tieto rahoituksesta ja yritysten valmiudesta sitoutua kustannusten rahoittamiseen. Siten tuulivoima-alan yrityksiä pyydetään ottamaan kantaa erityisesti kompensatiomallin rahoitukseen. Raportissa on esitetty arviot kompensatiomallin kustannuksista tuulivoimalaa kohden erilaisissa skenaarioissa. Etenemisen kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat:

- Kuinka paljon kompensatiomaksua yrityksenne olisi valmis maksamaan (euroa/tuulivoimala)?
- Mikäli oletetaan, ettei valtio tai muu julkinen taho osallistu kompensaaion kustannuksiin, olisiko yrityksellänne kiinnostusta rakentaa tuulivoimaa kompensatioalueelle? Tällöin yritysten tulisi kattaa kompensatiomaksu kokonaisuudessaan.
- Kuinka suuren vakuusmaksun yrityksenne olisi valmis maksamaan mahdollisuudesta rakentaa kompensatioalueelle? Vakuusmaksulla pyrittäisiin hallitsemaan riskiä kompensatioalueen kustannusten kattamisesta sekä sitouttamaan tuulivoimahankkeiden syntyminen kompensatioalueelle tai kompensatioalueille.
- Millä muilla tavoin yrityksenne pystyisi osoittamaan sitoumuksen kompensatioalueen kehittämiseen?

Lausunnonantajilta pyydetään lisäksi ehdotuksia kompensatioalueista tai alueen osasta. Raportissa on esitetty, että kompensatioalueen tulisi olla vähintään kahden maakunnan kokoinen. Ehdotus tulisi perustella vastaamalla esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin:

- Kuinka paljon tuulivoimaa alueelle olisi mahdollista rakentaa kompensaaoratkaisun myötä?
- Miten ehdotuksessa on huomioitu muut rakentamista ohjaavat tekijät? Muilla ohjaavilla tekijöillä tarkoitetaan muun muassa tuulivoiman paikallista hyväksyttävyyttä, luontoarvoja sekä alueelle suunniteltuja sähköä kuluttavia investointeja.

Kuopion alueen kauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua itäisen Suomen tuulivoimarakentamisesta.

Pohjois-Savon elinkeinoelämä on hyvin monipuolinen – pitkään historiaan, korkeaan osaamiseen ja jalostusteeseen nojaava. Reilun 90:n veturiyrityksen investointisuunnitelmat vuoteen 2035 ovat jopa 13.1 miljardia euroa. Tästä energiatoimialan investointisuunnitelmat ovat yli 6,2 miljardia euroa.

Pohjois-Savossa on Euroopalle neljä (4) erittäin kriittistä osaamis- ja teollisuuskeskittymää (oppilaitokset, tutkimuslaitokset sekä veturiyritykset ja alihankinta-/arvoverkot):

- Maatalous, korkean arvon elintarviketeollisuus, solumaatalous (mm. Valio, Olvi, Finnforel)
- Lääketeollisuus ja terveysteknologia (mm. FinVector, Charles River Laboratories, Aurealis Therapeutics, Marginum)
- Puhtaan siirtymän toimialat (energia, metsä/bio, kaivos, digi) (mm. Andritz, Sumitomo, Aikawa Fiber Technologies, Stora Enso, Keitele Group, Mondi Powerflute, Yara)
  - Puhdas ja huokea energia: aurinko, tuuli, CO<sub>2</sub>, ydinvoima, varastointi
  - Kriittiset mineraalit
  - Kriittiset ICT-teknologiaosaamiset ja datakeskukset
- Kone- ja puolustusteollisuus (mm. Ponsse, Normet, Junttan, Honeywell)

Itäisen Suomen [ohjelmalausunnossa](#) Kuopion alueen kauppakamari tuo perustellusti esiin valtavylyä 5:n nostamisen TENT-T-ydinverkkoon. Valtavylyä 5:n läheisyydessä on jo olemassa korkea energiaosaamista ja hankkeita. Lisäksi väylän varrella sijaitsee merkittävää potentiaalia uusiutuvalle energialle (aurinko, tuuli, ydinvoima, biokaasu, vety sekä muut jatkojalostettavat tulevaisuuden polttoaineet). Panostettaessa systemaattisesti TEN-T-ydinverkkoon nostettavan valtavylyä 5:n rakentamiseen on sen yhteyteen hyödyllistä rakentaa kattavat vaihtoehtoisten polttoaineiden lataus- ja tankkausverkostot sekä erityisesti biokaasu- ja vetyverkot (putkisto). Tämä osaltaan toimisi huoltovarmuusverkkona läntiselle vetyputkistolle. Biokaasu/vetyrengasreitien rakentamista Keski-Suomen kautta on myös tarpeen tarkastella.

Kuopion alueen kauppakamari pitää erittäin tärkeänä, että itäiseen Suomeen (Pohjois-Savo, Kainuu, Pohjois-Karjala ja Etelä-Savo) rakennetaan aluevalvonnan ja tuulivoimarakentamisen yhteensovittamisen mahdollistava kattava kompensatioalue. Tuulivoima kytkeytyy vahvasti myös muihin energiamuotoihin, muihin puhtaan siirtymän toimialoihin ja ennen kaikkea Suomen kilpailukykyyn.

Kompensaation hinta maasijoitteisella valvontajärjestelmällä toteutettuna on noin 190–300 miljoonaa euroa/alue ja noin 600–900 miljoonaa euroa kaikilla alueilla noin 30 vuoden jaksolla. Rahoitus edellyttää poliittista päätöstä valtion siltarahoituksesta. Kuopion alueen kauppakamari näkee kompensatioaluepäättökseen tärkeänä kasvun vauhdituksen tekijänä. Kuten raportissa todetaan, panostukset tuulivoimaan itäisessä Suomessa tasaavat energiajärjestelmää ja energiamarkkinaa, mikä osaltaan houkuttelee Suomeen uusia investointeja, työpaikkoja sekä verotuloja.

On kuitenkin huomioitava, että kompensatioalueen ratkaisut mahdollistuvat nopeimmillaan 2030-luvulla. Pohjois-Savossa on tuulivoimasta (kielteisen lausunnon saaneita hankkeita) riippuvia – merkittäviä – puhtaan energian hankkeita (esim. Riikinvoima). On tärkeää löytää ratkaisuja, miten näitä teollisten keskittymien rakentamista vauhditetaan välittömästi. Ylipäätään päätöksellä kompensatioalueen rakentamisesta luodaan itäisestä Suomesta vakaa ja houkutteleva investointiympäristö myös muille toimialoille.

Kunnioitavasti



Kaija Savolainen  
toimitusjohtaja  
Kuopion alueen kauppakamari

*Kuopion alueen kauppakamari Kuopion alueenkauppakamari on elinkeinoelämän tahtotilan määrittäjä ja muutosvoima, jotta menestymme paikallisesti sekä kansainvälisesti. Kauppakamarin 900 jäsentä Kuopion, Varkauden ja Ylä-Savon alueilta edustavat kattavasti Pohjois-Savon elinkeinoelämää.*